

Plymouth, Pa., 17 Lapkričio.

Džiaugtis tikrai reiktu, jeigu daugel tokių tėvų rastusi, kaip tėvai apie kuriūs paminėjo keleta žodžių p. P. T. straipsnyje „Bangūja Nemunėlis“. Vienok, — reikia pripažinti, — tokių lietuviškų tėvų, kurie taip rupinasi apie savo vaikus, rasime ne skaitlingai, ir ne tik tarp vargei gyvenančių bet ir tarp geriau pasilaikanczių. Daugumas lietuvių mažai arba ir suvis nesirupina apie mokslą ir meilę tautystės savo vaikų, bet vos tik sulaukė vaikas dešimts metų, o kaip kada dar ir jaunesnį jau siuncia, į darbą jeigu tėvai tų vaikų vargei gyvena kad sav ir tėvams dūną pelnytu, apie mokslą, žinoma, tada jau nė mislies negalbut; bet ir apie tautišką meilę savo vaikų tūmet tėvai jau užmirsza. O yra vėl ir tokių tėvų, kurie, jei geresnį kiek tur užsilaikymą, vieton leisti vaikus isz jaunų dienų į mokslą, palieka namie, sakydami buk isz mokslo jokios naudos ne yra, — isz mokslo, girdi, dūnos ne valgys; tokių tėvų vaikai ir persivalchioja po namus, pakol aut galo paauga ir patys pradeda susiprast, ir jau gėdisi, kad nieko nemoka. Dabar patys vaikai pradeda tiesiog į akis tėvams iszmėtinēt, kad jūs neleido į mokslą ir nors jaučiasi nesmagei bet ir į mokslą jau gėdisi eiti, o antra ir patiems tėvams dabar isz suaugusių vaikų but gera pagelba. Czion ir tėvai susipranta, kad neteisingai peikė mokslą, nes mato kad jų vaikas ar mergaitė niekur netinka. Nė vienas tėvas, vargei gyvenantis, žinoma, teisinsis buk negalys leisti savo vaikų į mokslą, nes patsai neturys isz ko pragyvent ir dėlto tur siųsti vaiką į darbą. Vienok tas negal but tikra priezasczia iszsiteisinimo, kadangi pradinis mokslas sziczion nieko ne

kasztūja, o dūti maistą iki kol vaikas ar mergaitė pabaigs pradinę mokslinę koznas tėvas dar gal isztesėti; pagaliaus daugel rasime isz szių tėvų tokių, kurie ir į augsztesnį kiek mokslą gal leisti savo vaikus, nes ir į augsztesnes mokyklas labai mažai tereikia kaszto iszdūti, o pagaliaus yra vietomis gana ir vakarinių mokslainių į kurias gal vaikszezioti atlikus nū darbo ir visai mažai ką tekasztūja czion mokslas, tikrai tėvai turētu paraginti. Jeigu atėjunai lietuviai lanko tokias vakarines mokslaines, tai sziczion auge, — visad gal jas lankyti. Dėlto po tam jau tokiems vaikams nereiktu dirbti prie sunkių darbų, nes visad gautu sav lengvesnius darbus, o ypacz dar lietuviszki vaikai gal greicziau gauti darbą ir prie krautuvių, nes moka jei ne daugiau, tai nors dvi ar tris kalbas. Nesakau, kad vien tik dėlto reiktu leisti savo vaikus į mokslą, bet tie tėvai, kurie daugiau iszgali, tur rupintis ir į augsztesnius mokslus leisti savo vaikus; tada bus nauda ir garbė ne tikrai patiems tėvams, bet, jeigu tėvai rupinsis apie užlaikymą tautystės savo vaikų, bus nauda sykiu isz tokių vaikų ir visai lietuviystei, nes toki vaikai nesigėdės savo kalbos bei tautystės ir dirbs naudan lietuviystės. Ar-gi nebut nauda bei garbė, jeigu sziczion butu nors keletas lietuviszkų lojerių, (užtarėjų) gydįtojų arba ant taip kokių urėdų stovinczių? Juk ne mažai yra lietuvių ir gana gerai pasilaikanczių ir vaikus tur suaugusius, o ne tikrai ką nėra isz sziczion augusių lietuvių nė lojerių, nė gydįtojų, bet nė taip kiek pamokytų, kurie savo darbu but prisidėja prie lietuviystės abelno darbo. Žinoma, czion kaltė paczių tėvų, nes vaikui kas galvoj, juk jis tur užsilaikymą, jam ne rupi dūna užsi-

dirbti, jam taip-gi ne rupi nė tautystė nes jis to nesupranta. Jeigu tėvams rupėtu mokslas savo vaikų bei užlaikymas tautystės, tai jų vaikai nesigėdįtu savo kalbos, neslėptu taip-gi nė savo prigimimo, kas matoma sziczion tarp daugumo sziczion augusių lietuviszkų vaikų; todėl ir daugumą isz lietuviszkų vaikų ar tikt ne bus apsirikimu skirti prie lietuvių. Kaip-gi iszrodys lietuviystės darbai sziczion dar už keletos ar už keliolikos metų, kada susimazys skaitlius atėjunų isz Lietuvos, jeigu lietuviszkiem tėvam vis tikrai tiek rupės tautystė savo vaikų? Geistina but, kad koznas lietuviszkas tėvas bei motina tankiau apie tai pamislytu ir nepaliktų szį klausymą neiszrisztu, bet pasirupintu jį aiszkinti.

Vienok ir czion randa ma vėl naujas priezastis, nes daugumas lietuvių vedę svetimtautes, užmirsza apie savo tautą, o kiti ir taip nieko nesupranta apie lietuviystės reikalus ir dėlto nesijauczia, kad savo vaikūse ant visados užmigdo dvasę lietuviystės. Gerai Lietuvoje, kur vaikai ir be pamokinimo tėvų užauga lietuviais ir nors daugumas nesusipranta kas jis yra, vienok jis vis-gi liekasi lietuviu ir nepavirs taip greit į kittautį gyvendamas tarp savųjų. Sziczion vienok visai kitaip viskas esti, — sziczion be rupesczio tėvų, nors tie ir lietuviais bus, vaikai jų neuzaugs lietuviais ir savo tautystės gimimą jie po kojų pamins. Negalima but už tai pakaltįti sziczion esanczių lietuviszkų tėvų, jeigu szioks toks susipažinimas su tautystės reikalais but taip negalimas ar neprieinamas; bet ką-gi atsakys lietuviszki tėvai, jei, pasakysiu, jog toks susipažinimas yra suvis lengvas, tikrai reikia sziek tiek noro ir reikia pirmiau iszmesti isz savo galvos toki-

bereikalingą svajojimą bei tvirtinimą, kad lietuviystė yra ant amziu mirusi ir kad darbas lietuviystės yra beprotiszkas, kaipo ir tie visi ką dirba dėl lietuviystės yra vien tikt pagavime beprotiszko karszczio, dėlto ir jų darbai ne yra verti žinot. Žinoma, yra vėl daugelis ir tokių lietuvių, kurie prilaiko pas savę lietuviszkus rasztus vien tikt kad nū kitų palaikyti garbę, kad ir jis yra lietuvis, arba prilaiko tikt dėlto kad jam prisiunczema; bet jei užklausti kas tenai raszoma, tai, apart „neverta nė skaityt“ nieko daugiau neiszgirsi. Negalima jau mislyti kad ir jo vaikai butu kitokios nūmonės, nes obūlys netoli nū obels krinta.

Kada lietuviszki tėvai ir visi lietuviai, kurie mislyja ar ne pastoti tėvais susipras ir pamylės lietuviystę — sunku įspėti, nes negana ką patys nesusipranta, jog yra kalti iszszidėjime tautystės, bet ir raginimo prie meilės savo tautos ne nor paklaustyti. Tas dar aiszkiai matomas isz žinių padūdama laikraszcziūse, kaip daugumas lietuvių skęsta nesusipratime.

Kada visi lietuviai, o ypacz lietuviszki tėvai pradės gūdoti lietuviystę ir pradės rupintis apie mokslą bei tautišką meilę savo vaikėlių, tūmet galima bus pasitikēt kad lietuviystė neguls į grabą, nes kaip sziczion taip lygei ir visur visas iszlikimas lietuviystės yra tikrai priauganczioje ir ateinanczioje kartoje.

Talpinant kun. T. Lietuvniuko atsiszaukimą, reikia iszstarti, jog negerai buvo padaryta isz pusės „Kardo“, jeigu tokia zinia yra melaginga, kaipogi ir kun. T. Lietuvniukas negerai padarė, jeigu taip ilgai laukė su paaiszkinimu, nes galima buvo tai padaryti tūj po pasirodymo tokios melagingos zinios „Karde“; tokiu budu nė „Vienybė“ ne but turėjus

suklyst. Dabar rodos negalima but už tai „Vienybę“ pakaltinti, kadangi iksziolaikinis tylėjimas ant „Karde“ padūtos žinios — yra pritarimu.

Pereitam num. „Vien.“ vienas mūsų tautietis p. J. Moliuszis yra padavęs žinią, bukkun. Jūdiszius miręs. Dabar gavome kitą laiszką, taip gi su paraszu J. Moliuszis, — tiktai paveizduma raszto skiresi, kuris raszo, kad ana žinia yra melaginga, nės kun. Jūdiszius dar nemirė ir ant savo vardo jisai nepriima pranesztos N 46 „Vienybės“ žinios. Kas raszo teisybę — nežine? Taip gi dabar reikia abejot isz kókios priezasties tas viskas stojos? Meldzema paaiszkinimo.

Ant sekretoriaus „Tėvynės Myletojų“ dr. Plymouth, Pa. kupa perstato p. P. Mikolaini, isz Thorp, Wis.

Isz Lietuvos.

— *Suvalky rėdyba.* Anąsyk pranesziau, kad isz Seinų dvasiszkos Seminarijos pats gubernatorius atstatė du naujai įstojusiu klieriku, pasiredamas ant to, kad jiedu budami penktoje klesoje blogai mokinosi ir nebuvo prileisti prie egzaminų liko toje pacioje klesoje (gimnazijoje yra toksai užvedimas, kad kas per metus, blogai mokinas, tai tą palieka toje pacioje klesoje ne neegzaminavodami). Tai gi mat tūdu klieriku atstatė užtai, kad jiedu „daugiau kaip pusė metų“, kaip laikė egzaminus. Tiedu exklierikai padavė skundą ant gubernatoriaus augsztesnei valdziai, kad jis, gubernatorius, suvis neteisingai jūdu isz Seminarijos atstatė, nes įstatymūse yra pasakyta, kad tiktokių negalima priinti į seminariją, kurie atsitraukė isz gimnazijos ir nieko nesimokėdami daugiau per pusę metų

po gimnazijos egzaminų namieje iszbuvo ir per tą laiką galėjo užmirszi, ką buvo iszmokę; jiedu gi, tiedu atstatytieje klierikai, jei ir neiszdavė į szesztą klesą, tai vis gi per isztisus metus mokinosi, ir jei ir neiszsmoko, kiek nū jų buvo reikalaujama, tai vis gi neizmirszo to, ką buvo ketvirtoje klesoje iszmokę, bet, atzagariai, nors truputi turėjo prie to dar virsziaus dasimokiti — dėlto jūdu, esą, visai neteisingai isz Seminarijos atstatė, nes jų visai nesilyti įstatymas apie dadėczkinius egzaminus.

Augsztesnėji valdzia, kuriai buvo padūtas skundas ant gubernatoriaus, pripazino kad gubernatorius bereikalo kabinasi, kad perdaug akiai laikosi „bukvi zakona“ (litaros tiesų), bet... „varnas varnui akies nekerta“... Tad liepta buvo, peregzaminavoti isznaujo tūdu atstatytūsius klierikus, bet į Senapilės gimnaziją, kur jiedu egzaminavojosi, buvo atsiųstas rasztas, kad jūs egzaminavotų ne asztriai, tikt taip sav, dėl akių, kad nedaryti gėdos ponui gubernatoriui. Ir isztiesų egzaminavojo ne sunkiai: ant raszyto gudiszko egzaminu buvo dūtos net trys ir tai labai lengvos temos, isz kurių dar buvo daleista iszrinkti, kuriam katra patinka.

Dziaugėsi beveik visi, kad naujai atėjęs pas mus gubernatorius, p. Bozovski's, yra labai geras žmogus. Gal buti, kad jisai ir ne blogas, bet szis atsitikimas parodo, kad Maskolijoje negali buti tikrai geras virszinjkas, nes jam, pirma, dūta per didelė valia, o antra, nū jo yra reikalaujama, kad jisai butų smaugiku vietinių žmonių, be ko jisai nepatiks savo augsztesnei valdziai.

— *Senapilės* pavietas gavo naują virszinjką: į vietą nuseusio p. Golechovski'o yra atsiųstas p. Kravcov'as.

Pereitą sykį rasziau, kad mus kraszte užstojo lyg kokios

nelaimingos, fataliszkos dienos: daug užmuszėjyszčių ir kitokių nelaimių. Prie pereitą sykį iszskaitytų nelaimingų atsitikimų daduriu kelis naujus. *Senapilėje* įtaisė didelį vėjinį maluną, kursai netikt mala, bet ir velia milus ir naminius kortus. Aptykus vėjui viską varo naftinis motoras. Su locniniku to maluno, zydu, atsitiko nelaimė: pagriebė dirzas jo ranką ir sulaužė keliūse daigtūse ir da numetė nū vienu užlų zemyn. Žydas iszvažiavo į Karaliaučzių gydītis.

Buvo ten pat arti Senapilės vestuves (veselija) pilnos nelaimių. Vyrai vieno kaimo (Deguczių), turėdami piktumą ant vyrų kito kaimo susitelkę į pulką atėjo „iszdirbti“ aniems kailį. Bet tiems narsiems kareiviams ne labai pasisekė. Dar prastiems kareiviams tai nieko, bet jų vadas, Bridzius, nukentėjo nemažai: sako vargszui iszlaužė ranką ir koją, o jau kiek lazdu gavo, tai nē pats nesuskaitys.

Toje pacioje veselijoje, nuvažiavus į pasekėjus, atsitiko kita nelaimė: vienas vyrų, Kaminskas, užsitašė pisztalietą naujūju maskoliszku paraku ir szovė į augsztą „vivat!“ Bet tas padukėlis naujasis parakas sudraskė į sklypelius visą pisztalietą. Kas zin koku stebuklu nē vienas sklypas nepataikė szovusiam, tikt dalis vamzdžio pataikė į krutinę kitam vyrui, Bliudziui ir sunkiai jį suzeidė. Vienok yra viltis, kad pasveiks. Kaminską buvo suaresztavoją, bet kada liudinjkai pasakė ir pats suzeistas pripazino, kad tai atsitiko isznetėyczių, per nelaimę tūjaus vėl paleido.

Dieną 18 Spalnio buvo *Szunskūse* (Senapilės pav.) primicijos kunigo Baltraus Ciplijaucko.

Žvalgunas.

— *Ryga.* Sziūse 1896 me-

tūse, Rygos mieste didei praplantino žmogzdystės, užpuldinėjimai ir daug visokių vavgyszčių; paskutiniame laikia, vėlai vakarė, žmonės pradėjo drovėtis pavieniui ant gatvės (ulyczios) iszeiti, nes, jei ne ten, tai czia ar pinigų atėmė, antpūlę trys-keturi žmogzdžiai, arba jei jau nedaugiau, tai nors laikrodėlį turi atidūti. Bet jei kas nenor gerūju portmone arba laikrodį atidūti tai tokiam užtenka parodyti finiszką peilį abiem pusėm asztrų, kad nuraminti savo auką.

Vargszas žmogus, pakliuvęs į tokių nagus, geriaus atidūda pinigų ir laikrodį, nekaip, kad pervertu tapti. Daug darbavosi policija norėdama surasti tą bandą žmogzdžių, bet visi jos rupesniai paliko be jokio vaisiaus. Sakydavo, kad tie žmogzdžiai visi jauni dar nesuaugę vyrai (tarp 17, 18 ir 21 metų vaikinai). Bet sztai, vieną vakarą ėjo tulas vyras, kaip, kur buvęs, kur nebuvęs vienas žmogzdis ir užstojęs kelę kalbėdamas: atidūk ką turi ir nē pusės žodžio neiszstark prieszingai, tūj'asz tavę ant vietos padėsiu, žmogus tas, buvęs drąsus vyras, stvėręs už revolverio ir taręs: „szalin nedorėli, arba asz tūjaus tavę kaip szunį nuszausiu“. Žmogzdis, matydamas, kad jis turi darbą, ne su jeib koku, traukėsi atgal ir pradėjo bėgti, bet užpultasis nepaliové jo gintis, norėdamas dažinoti kas tas žmogzdis per vienas. Bet, dasiginus iki gudų cerkvės (sobar) nedorėlis umai pasuko ir pribėgęs prie murų — dingo. Norėdamas tada tas žmogus persitikrinti, kur galėjo jo prieszas pasislepti, prisiartino prie cerkvės murų; czia patėmyjo duris, vedanczias apaczion cerkvės; pamėginęs atidaryti, bet radęs tas tvirtai užremtas; pradėjo szaukti ant pagelbos daugiau žmonių. Ilgai netrukus susirinko kele-

tas vyrų, pareikalavo policiją, kuriai atsiradus durys tapo atidarytos, kur ir leidos visi įsiskoti pabėgėlio. Reik žinoti, kad po cerkve buvo taipogi gyvenimas cerkvės sargų, arba kaip gudai vadina „dvorniko“, kurio gyvenimas irgi tos pacios durys vedė. Čia tai, tame sklepe, tapo atrasta visa sžaika visokių vagių, skaitliuje apie 10; iš dalies jau policijai pažįstamų vagių ir pabėgėlių iš siberijos, kur buvo siusti už visokių nusidėjimus. Čia tai, po gudų bažnyčia buvo atrasta visą ta banda, katra per isztisus metus Rygos gyventojus savo užpūlimais baugino. Bet tas visas dalykas tapo užslėptas, nelyginant kaip Kristaus Viespaties iš numirusių prisikėlimas, kur sargai tapo papirkti, kad tikt žmones negautu žinoti. Kalba, kad tas „dvornikas“ tame pat laikia, kaip pas jį atrado tą bandą, tūjaus nusinūdiyo (nustrucizyo) iš gėdos ir prieš „sudą“ bijodamas atsakymo. Bet, ylos maiszia nepaslėpsi, apie tą atsitikimą jau dabar visas miestas žino, policija užklausta apie tą dalyką taresi nieko nežinanti, bet tas ir gali but, nes gudiszka policija daug dalykų ir nū savųjų slepe. Gėda gudiszkiems prokurorams, visokiems zandarmas, kad jų paczių maldos namūse slepsi taip daug visokių nedorėlių, kur tie tupėdami dienos laikia per naktį eidavo žmones smaugti. Bet kas galvoje mūsų prokurorams ir visiems kitiems „naczelnikams“ kad tiktai jų laimingo gyvenimo nekabavo, tai ir gerai. Ot kad pas lietuvius krata padaryti, tai bent darbas; čia galima atrasti ir maldaknižių ir razanczių ir szkaplierių (ką jie ir rado bekratydami vieną davatką klebonijoje). O dar kas daugiau, — lietuviszki laikraszcziai tie tai jiems visudaugiausiai rupi.

Kiek man yra zinoma, tai prie gaudymo vagių retai kada prisidėdavo ir mažiausis policijos czinovnikas, vis tai darydavo prasti policijantai, bet kad kokį kartą yra daromos kratos pas lietuvius tai čia ir prokuroras ir „sliedovatelis“ ir zandarmų apicierius ir policijos czinovnikas, — zodziū visa gudiszka administracija ir sudas. Bet klausymas, ko jie pas lietuvius įsieszko? O-gi lietuviszkų knižų arba maldaknižių, tą, radę, atima, o pas ką atranda, tą suaresztavoja, sztriopūja ir kalinyn metą. Tai gudu teisybė, tai gudu civilizacija!!!

Bėravykas iš Puszinės.

Isz Kitur.

Suvienytos Valstijos.

— *New Yorkas, N. Y.*

10 Lapkriczio. Biure Juntos kubaniszkos radosi nepaprastas sujudimas... Žinia, kad jen. Weyler'is apėmė vadovystę ant 200,000 ispanų, kad užbaigti revoliuciją, didei nuėgdino kubaniszkus patrijotus. Dabar antru kartu Junta ketina iszleisti peticiją pas Clevelandą, idant pripažitu kubiecius už kariaujanczią pusę, nes tūmet negalėtu ispanai taip baisiai kankiti kubiecius.

— *Washington, D. C.* 10

Lapkriczio. Ant susirinkimo gabineto kalbėta apie kubaniszka reikalą. Kada jeneraliszkas konsulis Lee iszsitarė kalboje, kad jam prasitaręs Weyler'is, buk revoliucija ant Kubos bus užbaigta per 60 dienu, tai prezid. Clevelandas iszsitarė kad iki tas laikas pasibaigs dūti ispanams valę. Jeigu-gi, perėjus tam laikui, maiszta dar vis trauktusi, tada Suv. Valst. tur stoti už kubiecius.

Pranesza, kad jei ispanams nepasiseks per virszui paminėta laiką nubaigti pasikėlimą, tūmet jie ar sudegīs Suv.

Valst. vėliavą arba taip ką padarys, kad Suv. Valst. pakeltu ginklą prieš jūs, o tada jie pasitrauks nū salos Kubos ir pareikalaus idant Suv. Valst. užmokėtu jiems kasztus, kokius iszdavė ant vedimo karės su kubieciais. Kada Ispanija gautu tūs kasztus, tada galėtu nupirkti Kubą.

— *Madrit.* 10 Lapkriczio.

Jenar. Polawieja's tapo nominavotas jeneral-kapitonu salų Philipiniszku. 11 Lapkriczio iszvaževo jau ant tų salų ir apims vadovystę ant ten esanczios kariumenės vieton jenarolo Blanco.

— *Londonas.* 11 Lapkr.

Karalius Szvedijos ir Norvegijos likosi iszrinktas per Suv. Valst. ir Angliją, kaipo pentas teisdaris dėl iszriszimo venezueliszko klausymo. Kiti keturi teisdariai bus iszrinkti po du nū Suv. Valst. ir Anglijos.

— *12 Lapkriczio.* „Globe“

patvirtino žinias, padūtas per petrapiliszkas gazietas, kad Kinai prieš padarymą pakajaus su Japonije norėjo perdūti Anglijai salą Formozą. Kinai tokiu budu norėjo paszalinti Japonus nū tos salos, bet lordas Rosebery, tūmlaikinis prezidentas Anglijos ministeriu, ne priėmė to.

— Sir Charles Dilke savo kalboje, kokią laikė Enfield'e, pratarė, kad neseniai tam atgal trys vieszpatystės apreiszke Didziajai Britanijai pasidalinimą vieszpatystės kiniszkos. Anglije, paaiszokino kalbėtojas, atmetė tokią propoziciją. Anomis trimis vieszpatystėmis buvo. Rosija, Prancuzija ir Vokietija.

— *Honolulu.* 10 Lapkr.

Pakeltas czion klausymas per kelti Armenus ant salų Hawaii kaipo darbinikus plantacijų. Mislis tokia visiems

tinka. Sako, kad pristatyti visai už mažą prekę gal czion armenus rosiszka laivinė, atvezanti į Vladivostoką medegą dėl budavojimo gelzkelio ir darbinikus. Galėtu taipgi pristatyti armenus ir japoniszka laivinė.

— *Konstantinopilė.* 11 d.

Lapkriczio. Apgarsino sziaudien pusiau oficijaliszka, kad Didėji Britanija mėnesis tam atgal padavė propoziciją, kad vieszpatystės padūtu savo ambasadoriam Konstantinopilėje esantiem apdirbti projektą reformų ir pareikalautų įvedimo tokių per turkiszka randą. Jeigu-gi randas turkiszkas but prieszingas tam, tūmet ambasadoriai tur syla priversti. Visos vieszpatystės, apart Rosijos, priėmė tai. Pėdomis Rosijos pagaliaus pasekė ir Prancuzija ir projektas Anglijos nuėjo ant vėjo.

— *Kalkuta, Indije.* 9 d.

Lapkriczio. Atvezė czion kelles deszimtis tukstanczių tonų kviecių. Randas ant toliau rupinasi, kad gyventojai ne jaustu bado. Kad geriau galėtu misti gyventojai tų vietų, kuriose, kaip seniau buvo minėta, buvo neiszpasakyta sausuma, nū ko neužderėjo javai, randas davė darbą 53,800 žmonių vietinėse dirbtuvėse.

Dalis darbu.

— *Pittsburgh.* Dirbtuvėse

Jones & Laughlins ir Hoop Iron Mills isz naujo pradėjo dirbti; darbą gavo suvirsz 500 darbinikų.

— *Walls.* Darbavietėse

gelzkelio Pensylwania, kur dirbo iki 600 darbinikų po 8 adynas ant dienos dabar dirbs kasdien po 10 adynų.

— *Mt. Pleasant.* Visose

anglekasyklėse dirba pilną laiką, tiktai nežine ar ant ilgo laiko.

— *Ashland.* Visos aplinkinės anglekasyklės užlietos vandeniū, iš priežasties didelį lytų. Užims apie porą savaitiu pakol vandenį išplumpūs.

— *Easton.* Darbininkams „Lehigh Valley shops“ sumažinta mokesčiai dienos nū \$1,65 ant \$1,20. Apart to darbuvietyje, kur dirbo 700 žmoniū, sumažinta laikas darbo ant 5 dienų per savaitę ir po 9 adynas ant dienos.

— *Jeanesville.* Visose anglekasyklėse sulaikytas darbas ant neaprubėžito laiko. Tukstanciniai darbininkų liko be darbo.

Isz lietuviszkų dirvu Amerikoje

Pas farmerius lietuviū.

Skaitome „Vienybėje“ 45 numerijje, pagal pranesimą p. M. J. D. kad apilinkinėse Broad Brook, Conn. beveik pas kozną farmerių randasi po vieną ar daugiau lietuviū dirbant, bet tikt tūmi esą negerai, kad szventomis dienomis paprato susiėją linksmintis prie gerymo. Jeib jie susiėina prie gerymo, tai, žinoma kad neapsiėina ir be kalbų; tai-gi, kurie ten lietuviū daugiau kiek numano apie tautystę, turi su jais visais daugiau – mažiaus draugauti ir pradėti jiems apie szj bei tą pasakoti, kas tautai mus naudinga. Labai gerai, kaip pranesza mus gers tautietis p. M. J. D., kad jie ten susirinkę apie 8 vyrai skaitė knigeles „Senj Makricką“ ir „Krazių Skerdynę“. Tai-gi mūsų gentainiai, kurie atvaževę tiesiog ant farmų pateko, jiems pavyti, kaip sako p. M. J. D., už jų snudurevimą visai negalima, bet tikt reikia malonėti szj bei tą isz lietuviszkų dirvu jiems apipasakoti arba paskaityti ir jie tūj pradeda kitaip mislyti. Žinau gana ge-

rai, kad pas farmerius dirbant, labai esti darbininkui nūbodžios valandos, ypatingai, jeigu su nieku dar nesukalba, o draugas darbinjks kittautis, tada nū nedėlios iki nedėliai, mus lietuvis susiramina tikt skausmiomis mislimis ir atjautimu sopėjimo kaulų nū darbo, nės tankiausiai nū tamsos iki tamsai esti pririsztas prie darbo, apart pusryzių, pietų ir vėlybos vakarienes. Tai gi mes farmerių darbininkams lietuviams, ne ką daug galime ir dyvitis, jog po 6 dienų sunkaus darbo, septintoje, isztrukę, atsidure karczemoje, ir ten tarp kitų draugų prie stiklo alaus gauna pasilinksminimą, nės jie kitaip nieką negali darsiekti.

Labai gražus mieriū mūsų tautiečio M. J. D. o dar butu gražesni ir tiejie darbai, kuriūs projektavoja, kad tikt pasekmingai tarp mus tautiezių farmose lietuviū įvyktu. Skaitymas arba klausymas skaitymų ar prakalbų, pagimdo žmoguje naują adgaivą grazių misliū ir klausymų, kas toliaus boviya kad ir sunkiame darbe esant, glamoni artyn prie iszsitobulinimo, ir tad pradeda rastis veiklumas doriszkas; esant prietelystėje su doriskumu, jau žmogus kad ir nelaimėje budams, pataiko savę iszlankstyti, rupestyje ramyti.

Viens tikt skaitymas, kas zin ar negali buti apmaudingū szventoje dienoje dėlei farmų darbinjko, nės jeigu ilgokai turi klausyti, arba vienas skaityti, tai ir nūbodumas randa si. Macziau asz keliose vietose kaip susirinkusiejie apsiėina su skaitymais ir prakalbotimis — ir taip: susitarę kiek jų yra, sumeta po kelioliką centų ant alaus ir užkandzio, paskire vietą ir adyną kada susirinkti, atėjus paskirtam laikui, susirinkusiejie pirmiausiai laiko prakalbas arba skaitymus; po adynos ar pusiai sustoją, gere visi po stiklą

alaus, užkanda ir sznekucziūjasi.

Po tam tas ar kitas kurs ką žino, vėla trauke savo kalbą, — ir taip praeina visa beveik diena ramiai, ir naujų žiniū dasigauna vienkart su gentiszku pasivieszėjimu. Prie pabaigos, ne esti girtų, visi lygei iszsigere po keletą stiklų ir mažai iszmetę isz kiszeniaus skirstosi koznas savo namūsna eidami.

Taip ar kitaip, vis-gi gražus tautiszkas gandas apie jūs eina, jei tas dasieke mūsų lietuviū langelį; galime tikėtis, kad mūsų broliai lietuviū nors farmose iszsiskirstę gyvena, pataikys viens kitą paklabiti ir ne tikt ant „Senio Makricko“ su „Krazių Skerdine“ apsisotos, bet ant susiėjimėliū susirinkę, maloningai zengs toliaus tautystės reikalūsna ir mūsų eilėna. Linkint labo pasisekimo lietuviams farmose ir kitur, acziū ir p. M. J. D. mus tautieziū už pranesimą apie lietuvis farmose esanczius.

Pažystamas Trupinėlio.

Mūsų laikraszcziū.

Mes, kas gūdojame laikraszczius, tai užtiesą neklystame, nės laikraszcziū, koki jie nebutų, talpiua svarbius, — kad ir ne tankiai, — straipsnius iszrankiotus isz knigų įvairiū. Tikt gerai tēmykime, tai matysime, kad joku budu mes nesupirktumėme tiek yvairaus įturio knigų, kiek randame gražiai apraszytų isz knigų isztraukų jeib ne viename, tai kitame laikraszcziyje. Tankiai isz tokiū skaitymėliū gražiai gali skaitytojai pasimokyti, ir savę daugiau ar mažiaus aptobuljti, tikt ant nelaimės, kad ir norėtumėm su gerais straipsniais laikraszczi ant tolesnio laiko užlaikyti, tai negalime, nės jie tankiausiai esti ne tokios formos kad jį galėtumėm užczėditi. Norintis užlaikyti koki akyvą apraszymą, neat-

butinai turi persiraszyti į atskirę knigą, o jeib to negali padaryti, tai kad ir nenoromis turi paleisti pavėjui.

P. Trupinėlio.

„Bangūja Nemunėlis“! Dainavo vaikėlis.

Ne taip labai senei teko man buti svecziūsė pas tulą lietuviū mieste S. Nuvykau pas jį be jokio svarbaus reikalo ir vakaro laike, kada buvo namieje vyrs su moteria, ramiai sznekucziavomėsi. Besikalbant, parneszė alaus; sztai parbėgo isz miesto ir mažas Jonukas, sunus gaspadoriaus, turintys apie 9 ar 10 metų. Vaikas grynai lietuviszkai kalbans. Jau keli metai praslinko, kaip toje pacioje vietoje teko man buti ir jį matyti. Pasisveikinus, klausiau: „Jonuk, ar mokiniesi?“ — „Mokinūsi, jau moku skaityti ir raszyti, rokundų taip-gi moku, ba žinau kad žmogus nemokintas vadinamas yra paprastai tamsunu!“ „Gerai labai, Jonuk, kad mokiniesi; matai kad visi žmonės, kuriūs szįdien mes augsztinam, buvo vis mokintais. Ar mokiniesi ir lietuviszkai?“ užklausu. — Vaiks szypsodamasis atsakė: „vai kaip nesimokinis lietuviszkai, kad asz esu lietuvis, mano tėtė, mama ir seniai senukai buvo lietuviū.“ Toliaus besikalbant tėvas tarė: „Jonuk, ar nežinai kokią giesmę pagiedoti?“ — „Taip, tētuk, pagiedosiu“. Pamislyjās valandziukę užtraukė mažas Jonukas „Bangūja Nemunėlis“. Beklausant vaikučio lietuviszko czion Amerikoje gimusio dainelės, linksmą mislį turėjau. Toliaus mažas Jonukas vėla užtraukė dainelę apie iszgriovimą Kauno piliū. „Daugel gadyniū praėjo, Musų Lietuvoj“ visaip atsiėjo. Kaip seneliū apsakya Ir raszėju apraszya O Lietuva! Pagiedojus tais dvi dainelias, pagyręs asz Jonuką už lietuviszų, suteikiau jam 25 c.

paraginant, kad visur nesigėdėtų sakyti kad yra lietuviu. Džiaugsmingas buvau pasitinkint kad tas Jonukas bus ir užaugęs tikras tėvynainis. Išszito visko aiškiai matome, kad tėvai, kurie rupinasi tautiškai vaikucius auginti, tai jų gi vaikai kalba grynai lietuviskai, ir jau savę vadindamies lietuviais, moka ir dainas apie savo tautą dainuoti. Žinau tame pacziame mieste S. kad yra keletas merginukių, kurios gimę ir augę Amerikoje, kalba grynai lietuviskai ir dainas lietuviskas moka dainuoti; bet daugel rasime tokių, kurių kalbant lietuviskai rodos liežuvis stulpo lenkmę turi. Gražu butu, kad visi tėvai mokytu savo vaikus tautiškios meilės, skaitymo ir rasyimo lietuviskai, žinoma, ir angliskai kaip kad ir Jonukas mokinasi. Tegul gyvūja tokių Jonukų szimtai tukstancziu!

Pažystamas Trupinėlio.

Musu jaunuomene.

Jaunūmėnė visame margamjame svietė yra tai žiedas, kurs ateiteje izdūda vaisių garbingą arba netikusį. Jaunimą galima prilygti prie kvietko, kurs besiubūdams praleidžia linksmą pavasarį, vasarą galop nokiuantį rudenį.

Jaunimas abiejų lyčių visad daugiau svyrūja prie sągiminystės, t. y. vaikas prie merginos, mergina prie vaikinio.

Susitūkimas arba suėjimas į gyvenimą sangiminiską žino me kad yra zenybos, bet žiurint į zenybas, tai jose matome visokių nepasisekimų. Vaikinas maloni gauti visad sav tinkamą merginą. Mergina gi maloni laimėti taip pat patin kamąjį vaikną, ir tokia viltis bovija diena nū dienos jaunūmėnę iki ant galo papūla jau zenjtis. Mes galime drąsiai klausti: ar gi daugeliam pasiseka pagal mislį ir geidavimą susizenjti? Mazai dalei! Lie-

tuvoje nedaleidže porūtis jaunūmeniai pagal tikrą meilę daugiausiai pasogos, nės tos noroms ar nenoroms suveda į porą visai viena kitą nemylinčias ypatas, o kada taip atsitinka, tada ir gyvenimas esti netikęs. Zenybos tikrai pasidabojančių abiejų pusių, izdūda garbingą poroje sągyvenimą. Czionai Amerikoje vėl tankiai atsitinka prieszinga priezastis, tai yra, jaunos merginos iszteka už vyrų gana subrendusių, tada koks gi esti pasisekimas gyvenimo? Ne, labai koks! Ta priezastis nepasisekimo yra man ding tokia, kad nevienas vyras negali zenjtis 20 metų ar 21 arba ir daugiau nes dar esti biednas, o biednam apsipacziavus, esti vargas gerokas pragyvenime.

Gyvenimas gi ne su tikra meile apsipacziavusių esti labai szurksztus, ypatingai ne vienokio abiem pusėm esant amžiaus. Kyla neapkanta, barniai, negūdōnė viens kito, o tankiai pasimetimai arba ir zudystos. Zudystos atsitinka tarp augsztųjų lūmų, ir tarpe mažesnių neiszskiriant ir musų. Atsitinka, kad pats savę nužudo vien tikt iz priezasties nemeilingumo.

Apsivedimas be tikros meilės kad ir abiem lytims vienokio amžiaus, priveda prie iztvirkimo daugiausiai moteriskąją szalį, o ką gi galime sakyti apie tokias zenybas kad vyras turi 50 metų o mergina 17-18-20.?. . . . Matome, kad gyvendami porosė ar tai musų lietuviai arba ir kitų tautų žmonės, barnius taip garsingai atkartoja, kad ne kartą net ausys szyla nū to, ir tēmyjant į barnius zenoczių, veržiasi klausymas: dėl ko barasi? Žinoma, barniai yra ne vienoki, kaip kada esti ir labai su teisybe szitos ar kitos pusės, ir tame tai maž ką rasime dyvo, bet tenka patēmti barniai arba sznairavimai vien tikt dėlei nemeilės, o ne dėlei

kokios kaltės. Tankiaus iszsprusta barnis su keiksmu iszpusės moteriskės, o ir priezastis greitai numanoma, bet kaip ir kurį kaltjti galima, — tai sunkus klausymas, ir ne lengvesnis atsakymas, ir szilyką tegul sav svarsto patsai skaitytojas.

Zenocziai gyvendami, augina ir savo szejmynelę, kuri tēvų barnius ir nesutikimus įkiriai žiuri ir ilgai nepamirszta. Na tai ar gi barniai toki nepasėja sėklą kukalio mažūse vaikūcziūse? Uztiesa, vaikucziai užaugę taipos gi be baimės kimba prie keiksmų ir nesutaikos. Tėvas ar motina jeigu labai piktzodziauja, tai kaip gali savo vaikiuką nudrausti nū to peikiamo ir nemaloningo įprocio? Pasėtoji nelaiminga tokia sėkla visokių keiksmų, kurie szurksztus ir keikimas patiems, įėjus paprotyn ir plėtojasi, vienkart su nesutaikoms. Dūdasi matyti tarp žmonių zenoczių gražiai gyvenanczių barniai, bet toki barniai negal buti papiktinimu, nės keleis zodžiais rustesniais už paprastūsius, užbaige visą barnį; bet pora nemeili kad pradeda, tai ir koku.

Kaip dūdasi matyti szpaltose laikraszczių, — daugumas vyrų pajieszko pabėgusių savo moterėlių. Tuszti esti toki pajieszkojimai, nės jeigu moteris kartą pabėga tai jau ir zinoti galima, kad jos szirdis nū savo vyro esti atszalus, ir laike kokios nelaimės pabėgusiame buvyje grįzta pas savo vyrą arba prie jo szaukiasi; o kad ir sugrįzta, tai niekad negalima tikėtis, kad tikrą ir meilingą turi prisiriszimą prie savo vyro. Priezastis tokių atsitikimų esti keleriopa, ir czionai ją iszguldyti butu perriebe; nors jaunimui reikėtu zinoti tokias priezastis priesz zenybas, bet tą gali prasergeti tėvai, motinos, arba senesni zenocziai, o jeib kartais ir pa-

tys zenocziai moterystės stono nesupranta, tai tad liektis viskas tikt ant pasisekimo jaunųjų. Ant pasisekimo jaunųjų viską palikti, kas zin ar gi tikrai esti teisingu daiktu? Asz nemislyju! Atsitinka, kad mergina budama kūm nors nesveika ir jausdama savę sukebluse pasidrasina tekėti už vaikinio sveiko pavesdama savo ateitę pasisekimui, o ir senosios bobos arba motinos pri-tare, sakydamos: „ot, vaikeli zenjkis, vis bus gerai, ana tas vaikas yra geras, tai ko czion reikia“! . . . Tokios tai mamos padrasidamos ligustai merginai tekėti už gero sveiko vaikinio, užkabina lenciugą nelaimingąjį taip vaikinui kaip ir sukeblusiai merginai. Vaikiniai budami nesveikais kame nors jeib zenijasi, taip pat daro nemažą blėdį dėl savės ir dėl savosios. Zenjdamesi jauniejie, ar gi visi žiuri koks bus pasisekimas gyvenime, ar tēmyja kokia vieszpataus meilė tarpe jų? Jie tankiai zenijasi kaip per sapna ir apszizenija umai pajunta, kad jau tarpe jų szvaistosi nei bužys nesutai-ka, ir jau mato priezastį savo nesutaikos ir apsigavimo, ir pasijunta kame kurs kaltas.

Jaunimas prie zenybų turi labai apsirokūti apie ateitę, vienokią sveikatą, pažiti viens kito budą ir nepriverstiną meilę, nės ir apszizurėją turi zenocziai praleisti karczias valandas gyvenime savo, bet tie dalinasi isz vien taip džiaugsmų ir nuliudimų, o tarp gyventojų žemės, nėra žmogaus, kurį nesutiktų liudnos valandos.

Reikalingas ir labai reikalingas jaunūmeniai apszizurėjimas prie zenybų.

Pažystamas Trupinėlio.

Reikalūse „Tevynės Myletoju“ Dr.

Apie tą naują draugystelę didei nekuriem parupo. „Garsas L. A.“ smagiai bebausda-

mas nū pat pradzių užmanytojus bei rasėjus, jau patyrė kad tai yra naujas „Susivienijimas“, ir suvis dabartiniui „Sus.“ prieszingas. Permatymas net ne dėl įtikėjimo. Ne žine, kodėl „Garsas“ maloni dar nematomą draugystės darbą, bet tikt ketinamą ką nors, aprašanti antru „Susivienijimu“? Czion nieko mes neturime zmeižti ant „Susivienijimo“, tegul veikia ką nori, jeib tikt dėl labo tautos savo; bet nemalonime idant „Garsas“ dētu mums retėzius ant rankų sakydams: „Jums nevalė veikti“. Bet ant tokių uždraudimų niekas nesustos ir jau acziu Dievui sziądien pradėdame ir mes savo szapelį daigtan neszi, neatstumdami nei vienos ypatos, kas tikt maloni ką labo mūsų tautai.

Gūdodins laikrasztis „Lietuva“ nurodė, kad dr. „T. M.“ įstatymai esą nepilningi. Teisybė, nepilningi, bet mes turime laiką jūs apdirbti, ir padaryti pilningais, nes pirmutiniai įstatymai yra tikt parodijimu mažiaus daugiau koki draugystės mieriai.

Mūsų nauja draugystė sziądien negali da nieku pasigirti, bet turi savo tikt veikti tą, ant ko paszvensta yra.

Mes savo eilėn maloningai szaukeme ir Lietuvos darbinjus veikti, ir su tūmi vienkart gelbėt vargšzus esanczius Tėvynėje, kurie sziądien dar tuno nežinioje kūmi esą, o jų ten esti gana nemažai.

Su szitūmi užbaigiu trumpą straipsnelį velydams labo lietuvystei.

Mainerys isz tonelio.

— Reikale „Tėvynės Mylėtojų“ draugystės.

Kaip patėmyjau isz N. 45 „Vienybės“ tuli lietuviai, prigulinti ar neprigulinti prie tos draugystės pradeda labai klaidingai suprasti apie įsteigimą tos draugystės. Negaliu ne atsiliepti ir asz nors keleta žo-

dzių, kadan-gi tokis abejojimas didei tur užgauti kožną, kuris tiktai atjaučia skausmus mus Tėvynės ir kurio tėvyniszkus jausmus dasieke nykimas nesusiprantanczių mūsų brolių.

Ar-gi, meilingi tėvynainiai, turime paisyti ant nekurių polemikų, kuriems rupi ne tėvyniszki reikalai, bet tiktai parodymas kokio darbo, kuris ne per jūs pradėtas ir isz kurio, kaip matyt, jie troksza sav tiktai naudą pelnyti, o ne kad lietuvystei ko gero velyti. Atsimykite tiktai, kaip sunkus dagavimas mūsų tėvynainiam Lietuvoje kokio nors lietuviszko rasztelio ant kurio paskutinį skatiką ne sykį iszdūda, o tūmet visokia abejonė pranyks mūsų mintise ir karszcziau imsimes prie szio darbo nesigailėdami keletos centų, kada tuli po keletą dolerių de da ant to tėvyniszko reikalo.

Juk girdime sztai isz laikraszczių, kaip gudas jūs vargina ir kokias slaptas judoszyses panaudoja kad tiktai pagauti jūs į savo nagus ir visai Lietuvai užgiedoti „amžiną atsilsį“, kaip-gi jie atstovės priesz visokius gudų vyriausybės iszmislus, ant kurių dirba iszmingos gudiszkos galvos, jeigu jokio pastiprinimo, jokios pagalbos, arba pagaliaus ir vilties kad apie trys szimtai tukstanczių jų brolių toli už placzių vandenų esanczių atjaučia jų vargams, neturės? O tą visą mes galime jiems suteikti paskyrę isz savo kieszniaus po kelioliką centų ir atspaudę už tūs pinigūs kokią knigele, jūs sustiprinanczią ir suraminanczią – dovanoti jiems.

Drištu todėl paukvatinti gūd. „Vien.“ skaitytojus prisiraszyti prie draugystės „Tėvynės Mylėtojų“ ir kad pasidaugintu skaitlius sąnarių tos naudingos tautiszkos draugystės, praplatinkit ir patį szi laikrasztį tarp savo gentainių,

nes isz szpaltų szio laikraszczio užgimė szis ir daugiau naudingų užmanymų, kurie vien tikt dėlei to liko neįkūnytais, kad mumise labai greitai užgęsta geri tėvyniszki jausmai. Idant ir szis užmanymas nesitęstu taip ilgai nepasiekęs savo labdaringo mierio, jieszkokime kodaugiaus tam prijaucenczių.

Turiu už reikalą prisimytį, idant ko greicziau butu ap rinkti virszinjkai, nes daugumas dabar norėtu stoti draugotos draugystės, bet negalėdami sutverti vietinę kūpą nežino prie ko kreiptis.

Žigunas.

— Isz priezasties rinkimų džiaugsmi.

Po laimėjimui nominacijos ant kandidatų prez. McKinley'o ir Bryan'o, abidvi szalys: taip republikoniszka kaip ir demokratiszka didį džiaugsmą darė su barszkinimais blekių, klykavimais ir skambėjimais triubų iszkilmingose parodose. Isz szalies žiurint į tais linksmybes vargo žmonių, tai tikrai reikėjo pamislyti: — ko tie žmonės dabar taip smagiai džiaugesi, nes dar laimės nematė. Dabar-gi po laimėjimui p. McKinley'o vėla triumfavojimai, linksmybės, nors ne vienas mažu lygiai narakavos ant laiko p. McKinley'o, kaip kad dabar ant Clevelando.

Negalime džiaugtis isz žmogaus jokio, iszrinkto ant rėdo, kol neregėsime jo darbų.

P. T.

Atsiszaukimas.

Baltimore

Perskaitęs straipsnį, iszimtą isz Baltimores „Kardo“, ir patalpinta „Vien.“ perzvalgoje labai nusistebėjau, kad „Vienybė“ talpina tokias neteisybes. Kas link Patronės Jaisaiciutės, tai taip buvo. Asz norėjau ją padūti į ligonbutį

ne kaip beprotę, nes ir patsai macziau, kad ji nėra tokia, bet tiktai kaipo taip isz didelio susirupinimo serganczią; — bet vienok ji ne buvo priimta. Asz taip gi nė vieno isz parapijonų ne kalbinau ant to, kad ją paklaidytu ir policmanai, radę, patys zinotu ką su ja padaryt, kaip tai buvo praneszta „Karde“. Kada-gi ji buvo paimta per policmanus ir pristatyta į ligonbutį, tai asz tūmet ne buvau namieje, — nes buvau iszvaževęs ant rekolekcijų į seminariją.

Su gūdone

Kun. T. Lietuvnikas.

Perzvalga.

Tikras tėvyniszkas kalendorius pavestas Augsztaicziams ir Zemaicziams Lietuvos ukinkams 1897 metui — Vilniuje — Tilžėje — 1896 m. pusl 72. Su tokiu uzvardziu tapo iszleistas kalendorius ateinancziam metui. Turinys jo toks: Svarbiausieji iszradimai nū Kristaus gimimo, Saulės aptemimai, Kalendoriszka dalis, Meturgiai Did. Lietuvos ir Prusų Lietuvos. — Tikt nežine dėlko vėl apleido meturgius Senapilės ir Prienuų. — Žygunes iszaiszkinimas kaip siusti laiszkus, pinigūs ir siuntinius, Mikalojui II, eilės isz „Auszros“ 1884, kures Lietuvys Jonas Žvirblis buvo nusiuntęs carui Aleksandrai III per vidaus ministerį, dėl atgavimo liet. spaudos, kurių kelis posmus czia padūdame:

„Mylistų caro versmės yr' giles, Sziądien ne vienas daugel ko vilės, O-gi Lietuvos tik to norėtu — Kad rasztus savo turėt galėtu.

Kad knygos Vilniuje, Kaune spaus-

tusi,
Kad nereiktu eit' į Paprusį,
Ir ten slaptomis nakezia tamsiausia,
„Aukso Altorių pirkt' kobrangiausia!
Padaryk care, tik tu malonę.

Lai spaudzias knygos ir mūsų szonel
Tai nors ant ugnies, jei prisakysi,
Szoksiu už tavę, pats pamatysi!“

Sziame kalendoriuje nieko nėra priesz valdžią, apart vieno straipsnio „Kalendorių persekiotojams Lietuvoje“ kuriems taip sako: „Jūs ponai liet. kalendorių persekiotojai, ar kada nors uždavėti sav klausymą: ar gerai butų mums, ruskiams, jeigu mes butumėm po kita valdžia ir mums taip baisesi užgintu mūsų kalboje, turėti knygas, o ypatingai Kalendorius, kaip mes užginame ir kankiname Lietuvius už tą?!“ Toliaus tęsėsi ilgesnis pasakojimas tiems „persekiotojams“ ir šaukimas jų pasitaisyman, ir lukuriūja, kad šis metas butu paskutinis spaudinti kalendorius Prūsijoje, ir kitą metą iš Vilniaus jau plauktu kalendoriai. Abejojantiems. Eilės S. V. iš „Ausros“ 1885 m. Jozkus gerasis. Apysakėlė, kaip atsivilko Jozkus nieko neturėdamas į Zobildų kaimą pas Raulą ir įsitaisė kromą bei degtinės išvarė Raulą iš jo namų, nes Raulas ir Raulienė labai tankiai sirgdavo gumbu ir reikalavė trejankos arba karcizios, nū Jozkaus imti, dėl pasveikimo, o Jozkus už tai eidavo pats vidurnakčiu į Raulo klėtį užmokėsnį atsiimti, ir taip trumpame laike, kur pirma Raulienė pusryčius virdama „karunką“ giedojo, dabar Jozkuvienė kugelį kepta, o Jozkelis gyvendamas Raulo namuose įsitaisė vagių staciją ir vogė viską bei priiminėjo ir slėpė vagis.

„Ant sveikatos“ straipsnelis apie sveikatą kuno ir raginimas žmonių prie švaresnio užsilikymo ir idant nelaikytu grincioje, avių, kiaulių, visų, žąsų o kartais ir karvių; nes nū gyvūlių gauna tankiausiai žmonės dziovą ir kitas plaucių ligas, kurioms kvėpūdami užsikrecia.

Kalba Pauliaus su Raulu iš bažnyčios namon grįžtant. Apysakėlė, kaip senis Merkis, naszlys, apsivedė su jauna 18

metų, Ona Puikaite, kuriam laikas buvo, vaikus nū pirmosios paczios apvesdinti, o pacziam eiti į užpezckį ir aplinkui rožanczių sukti. Ona negalėdama į savo senį nei pažiūrėti, pagyvenusi su jūm kelis mėnesius iszbėgo su kriaucziūm pavogusi visus pinigus. Oną, tėvai, Puikiai, privertė eiti už senio. Merkio kad jis buvo turtingas, bet meilės nei trupuczio pas jūdu nebuvo.

Paminėjimas Lietuvos Senovėje. Eilės A. B. iš „Ausros“ 1883 m.

Pasznekėsis mocziutės su studentu, apie Evangelijas sako mas lenkiskai liet. bažnyčioje. Mocziutė klausia studento ar Varszavoje bei Krokavoje skaito Evang. lietuviszkai, nes ten yra po keles deszimts lietuvių, kad mūsų bažnyčioje tikrai dviem lenkam o jau sako lenkiskai, nors tie du lenkai geriaus už mus, prasziokus, moka lietuviszkai. Studentui atsakius, kad Varszavoje ir Krokavoje lietuviai lenkiskai visi supranta, mocziutė dyvijasi kad lenkų kunigai nėra taip Dievobaimingi kaip lietuvių, ir czia studentas jai atsako, kad Lietuvos kunigai yra Dievobaimingiausi, nes už Vilniaus buvo pradėję sakyti Evangeliją netikt lenkiskai bet ir maskoliszkai. Toliaus mocziutė klausia ar ir tarp pagonų skaitomos Evangel. lenkiskai, nes ten einą daugiausiai lenkų misijonierių dėl platinimo katalikystės. Studentas atsako, ką gelbėtu pagonams lenkiskas Evangelijos apsakymas, kad jie tos kalbos nesupranta, czia mocziutė jau užmeta, jog sakęs jis, Vilniuje bei Rygoje yra daugiausiai lietuvių negu lenkų o taciaus Evangelijas sako vien tikt lenkiskai, nors kunigai yra lietuviai, ir antai Rygos klebonas nenorįs kad lietuviszkai nei negiedotu kada nekada. — Dėlto asz misliju kad pagonijoje negal pa-

goniszkoje kalboje apsakyti Evangelijos o tiktai lenkiskai, nes jau daug kartų girdėjau nū mūsų kunigų, jog ir mūsų lietuviszka kalba esanti pagoniszka, ir dėlto sako lenkiskai, kad mes lietuviai geresneis katalikais pastotume. Ar tai teisybė? — Kiba mocziut, tie patys yra pagonai, kurie drįsta mūsų kalbą vadinti pagoniszka, juk visų kalbos buvo pagoniszkos, kolei jos kalbėtojai buvo pagonimis, bet sziadien jau taip nėra. — Tai Dievui dėkui, kad manę neiszvertė į lenkų, kaip maža buvau, tai tėveliui buvo užsimanę dūt manę iszmokinti lenkiskai kalbėti, skaityti ir rasyti, ale kaip nebuvo gerai isz ko tai taip ir liko. — Tikrai, mocziut gali Dievui dėkoti, kad tavęs neiszvertė į lenkų, tai bent vienu neprietieliu Lietuvoje maziaus paliko. Ale mokėjimas lenkiskai nekožną žmogų paverczia į lenką; geras žmogus visai mokėdamas bus geru, bet pasiputęs, puikybės pilnas ir piktos szirdies žmogus persivercia į neverciausį žmogų. Dėlto tiktai tokius ir vadiname veidmainiais. Toki niekad nemislyja apie Dievo garbę, apie artymo meilę, bet vien apie savo garbę, apie savo pilvą, kad pas ponus garbę įgiję but augstinami svieta; buk už jų gerus darbus, už mandrią iszminčių augszintų jų vardą tarpe didziunų, nors tie didziunai taip-pat katalikiszko tikėjimo nepildo, arba jei kur ką ir daro, tai tikt dėl akių svieta. Tegul tikt didziunai (ponai) priima kitą (nekatalikiszką) tikėjimą, tai didziunų vadovai draugai sykiu iszszadės katalikystės, nes jiems vistiek kokem tikėjime but, bile garbę nū ponų įgyti. Tegul jo mylimi ponai ryt vercziasi į trečią tikėjimą, tai puikybės ir garbės vaikytojas jų vadov's drauge iszsivers, nor 10 sykių. Kunigo Vyskupo Valanczaus-

ko rasztai „Zemaiczių Vyskupystė“ aiszkei parodo, kaip tada duszių ganytojai su didziunais buvo susibroliaavę ir užpūlus kalvyniszkam mokslui ant Lietuvos didziunų, kaip bematai ir didziunų neva duszių ganytojai, be mažo kone visi į kalvyniszkus pastorius apsivertė ir apsizenyjo, nės ir Szidlavos giesmėje apie Panelę Szvencziausią yra pasakyta, „jog vos tikt 7 kunigai teliko Zemaiczių zemėj“ taip mazai“. Tas pats atsitiktų ir sziadieną su tais visais — kuriems ne katalikystė Lietuvoje, bet lenkystė rupi iszplatinti, jei tikt kokia audra pakiltu Lietuvoje. Nės kas netur teisingos meilės artymo, toksai niekad negal turėti tikros Dievo baimės ir meilės savo szirdyje.

Dėlto, moczele, reikia karsztai melsti Dvasios Szventos, kad apszviestu tokius Lietuvos veidmainius, nės jei neatsivers tikrai prie Dievo, nelaimė jiems! Taip jau nelaimė ir mumis, nės visi suspaudimai katalikų Lietuvoje ir visos kitos nelaimės ant lietuvių, tiktai už nedorybes jų, kurie ne Dievo karalystę, bet lenkų — platino Lietuvoje arba ir dabar da platina. Nesusimylės V. Dievas ant Lietuvos patolei, pakolei tie veidmainiai nepagrysz ant pakutos. Nemažai da yra tokių sziadien, kurie neteisingai ir piktai darydami mislyja, jog Dievui garbę daro

— Tegul taip stojas, tarė mocziutė, kaip tu sakai — kad visi teisingai Dievą ir artymą mylētu, tai Dangus ant žemės pasidarytu, ale nelaimė, jog taip nėra!

Durpynai arba velėnos (velenijos). Czia iszaiszkinta durpų naudingumas ir kaip branginamos yra Vokietijoje bei Szvedijoje.

Proba. Kaip galima pažinti auksą ir sidabrą kiek yra prie jų primaiszyta vario arba kito metalo. Kad dantis neskau-

dėtu. Pamokinimas kaip reik dantis užlaikyti. Kaip lytin-game mete turėti gerą sieną. Pamokinimas jei maži vaikai žindomi iš plėczkutės arba girdomi karvės pienu. Ir vie-nas jūkelis bei apgarsinimai.

Norėdami parsikviesti szi Kalendorių raszykite pas: *Juryj Lapina Tilsėje, Tilsit Ostp. Germany.* Prekė su pri-siuntimu tiktai 10 centų.

„Lietuva“ 41 raszo apie naują užmanymą Lietuvos pa-dalinimo, apie tai jau eina klausymas kelinti metai. Mas-kolijos vidurių ministeris ant-ru kart perkratinėja užmanymą, ar ne priderētu Suvalkų ir Lomzos gubernijas atimti nū Lenkijos ir padalinti jas tarp gubernijų: Kauno, Vilniaus ir Gardeno. Kaip nu-tiks sunku įspėti. Iš vienos pusės būtų lyg geriau, nes vi-si Lietuviai susijungtu po vie-na administracija, ale iš kitos pusės, tas atgabentu Suvalkų gub. Lietuviams didesnį pris-paudimą. Suvalkų gubern. yra dar mokintojai iš vietinių gyventojų bei valsčių raszti-nikai, o Kauno, Vilniaus ir Gardino visi yra vien tik mas-koliai. Kalendorius būtų ant prikergtų gubern. toks pat azijatiszkas, kokį jau nū se-niau Maskoliai anoms gub. primetė.

„Lietuva“ num. 42 pranesza kad busęs Vilnius suvienytas su priemiescziais kaipo tai Antkalniu, Snipiszke ir kitais. Per tai skaitlius Vilniaus gy-ventojų pasikeltu iki 150,000.

Žemės savinikai Raseinių pavieta Kauno gub. padavė praszimą į maskoliszką zem-darbystės ministerija, kad pa-naikintame kunijų dominjko-nų kliosztoriuje, netoli Rasei-nių — ar nebus tiktai Krazių kliosztorius, — butu įrengta nors pradinė zemdarbystės mokslainė. Jos užlaikymą ze-mės savinikai priima ant sa-ves, nieko nereikalaudami nū rando. Ką atsakys ministeris,

nežine.

Draugystė „Simano Dau-kanto“ 4 Spalinį turėjo savo metinį susirinkimą su rinkimu naujų virszinijų. Dr. Stup-nickas tapo iszrinktas preziden-tu o kiti veik visi virszinij-kai liko senesniejie. Svar-biausiu nutarimu yra apvaik-szczioti metinę draugystės. Menkas nutarimas. Tikimės jog Dr. Stupnickas prives draugystę prie jos užmany-tų mierių pradzioje; butent nors kiek tautiszka darbūtis.

„Tėvynė“ num. 8 ir 9 talpi-na laiszkus į redakciją reika lūse tvėrimosi lietuviszkos pa-rapijos 1894 m. 95 ir net 96. Nei jokiam laikrasztyje apie tai neskaitėme, kad butu ka-kia liet. parapija atsiskyrusi nū lenkų ir viena sav įsitaisiu-si. Gromatos raszytos J. Pi-liuno, bet nėra parodyta kur, ar tai butu New Yorke ar ki-tur kur. Tos korespondenci-jos yra tik nudūtos.

„Tėvynė“ num. 9 raszo apie reikalingumą „Tėvynės Mylė-tojų“ draugystės. Raszo: Dau-geliui „Susiv.“ sąnarių toji mislis didei pasidabojo, patys mato, kad „Susiv.“ sziadien per menkai aukauja dėl rei-ka-lų tėvyniszkių. Konstituci-ja rodo, kad „Sus.“ yra uždė-tas dėl pakėlimo brolių ir dėl pakėlimo vardo tėvynės. Bet mes anų konstitucijos punk-tų negalime pildyti, nės dėl tė-vyniszkių reikalų nieks nieko aukauti nenorime. Kitų tau-tų „Sus.“ turi savo knjynus, muzėjus, puikiai iszleidziamus laikraszczius, skiria dideles au-kas dėl tėvyniszkių reikalų. Mes to viso padaryti neįsten-giame. Kodėl? — dėlto, kad daugelis „Sus.“ sąnarių mato „Susiv.“ naudą tiktai posmer-tinėje ir apart to daugiaus nei vieno skatiko aukauti nenori.

Supranta tai nekurie broliai ir, dėkui jiems, pakėlė mislį, kad „Sus.“ sąnariams reikia daugiaus ant tautiszkių reika-lų aukauti,

Negerai todėl pasielgė ne-kurie mus laikraszcziai — „Garsas“ — kurie vietoje ap-svarstyti tą taip svarbų dėl mus klausymą, iszjūke ir isz-szidijo jo užmanytojus.

„Garsas“ num. 42 ginczūs apie „Tėv. Mylėtojų“ drau-gystę sako: jog jiji nėra tai „Sus.“ prakilnesnių sąnarių kūpelė, norinti neszti pagelbą tulai daliai tautiečių, bet su-vis atskyra organizacija, yra tai antras „Susivienijimas“. — Lygiai vienos mislies kaip „Liet. Paslas“. Toliaus, „Gar-sas“ užmeta draugystei jogei ji keta tėvynei gerą daryti to-kiu budu: sukeliant vaidus, pakeliant tikėjimiszkus nesu-tikimus ir kad „T. M.“ sąna-riai remiasi ant p. Szliupo su-griuvusios „Liet. Mokslo dr.“ Visai negali iszmanyti kaip „Garsas“ tą supranta. Ar „Susivienijimo“ sąnariams jau nieko nevalia mislyti ir daryti nepasiklausus „Garso“? Jau gal tie patys sąnariai prigulėti prie „Sus.“ ir prie „T. M.“ ir dar į daugelį kitų draugysčių. Dėlto tai „T. M.“ draugystė gimė, kad visaip raginant „Su-siv.“ nieko neiszėjo, ir į „Sus.“ priguli sąnariai tiktai dėl 150 dol. posmertinės; o vyriausiu mieriu „Sus.“ turi buti tėvy-niszkumas ir tautiszkumas, juk isz žodzių „Susivienijimas Lietuvių“ nieko nėra, reikia dirbti ir aukų dar gerai pridė-ti. „T. M. dr-tė“ vaidų bei ti-kėjimiszkių nesutikimų nekėlė ir nekels, nės tai yra paszali-nei daiktai, czia „Garsas“ tik sukirszinti nori, kad neturētu „T. M.“ pritarėjų, tas nieko nekenkia, prie „T. M.“ prigulės tiktai tas, kuris supras tą reikalą, kas nenor, tas mielai gal neprigulėti. O kad „Liet. Mokslo dr-tė“ sugriuvo, tai yra pamokinimu, kad tūmi keliu reikia neiti. „Liet. M. Dr-tės“ mieris buvo su tikeji-mu kariauti, dėlto ji ir griuvo. Jeigu „T. M.“ dr-stė butu isz-rietėjusi isz po „Garso“ spar-

nų, tai rodosi, kad butu buvu-si labai pagirtina, o dabar isz po neapkencziamos „Vieny-bės“. Kam czia kirsti vande-nin su botagu.

„Saulė“ 47 num. pranesza jog Dr. Margaitis į Shenan-doah ant apsigyvenimo atke-liavo. Malonu butu kad Dr. Margaitis pagarsētu ir tautisz-kūse darbūse.

„Kardas“ num. 27 ir 28 ra-szo apie szv. Joną isz Nepa-muko ir apie pamatą Biblijos. Ar-gi ir isz tikro jau „Kardas“ neturi kitokių straipsnių kaip tik tikėjimiszkių vien? Pagal įturį galime spręsti kad „Kar-das“ yra iszleidziamas „Ame-rican Protective Association“ (— Amerikos apsergėjimo su-sivienijimas) draugystės, ku-rios mieris su katal. tikėjimu kariauti. Palikim kiekvie-nam liūšą tikėjimą, tegul jis tiki kaip nori. Lietuvystė juk isz to jokios naudos neturi.

„Nauja Liet. Ceitunga“ num. 46, talpina raszta M. T. žodzio sakytojo — surinkimninko — isz Szilokarcziamos pavieta, priesz „Liet. Paslą“ kuriam iszrodo visas jo veidmainystės ir vienoje vietoje taip sako: Kaip mes lietuviai gūdėmės dėl daromų mums neteisybių, tai vyskups atsiliepė: Asz ne-noriu, o Pons Dievs lietuvisz-kai neiszmano. Pons Dievs lietuviszką kalbą sutvėrė, ir daug už kitas pagrazino; ar tad gerai daro tie, kurie tą isz-naikina ir supustija, ar-gi tie ne priesz augszcziausia Vėlę dirba? „Paslas“ kalba apie nykimą Lietuvių ir užmirszta pasakyti, kad tie, kurie mus naikina, yra dvasiszki ponai, tiems „Paslas“ gelbėt atėjo.

Gimnazijos mokintojas Knaake, aklas vokiecys, buvo raszęs į „Tilsiter Zeitung“ apie Dr. Sauerveiną kaipo žemės iszdavėją, už tai tapo sudan patrauktas. Vokiecziai tikrai siunta.

Dr. Sauerveinas ant apsigy-nimo priesz vokiečių užpūli-

mą patalpino. Psalmę Dovydo karaliaus 59, „N. L. Ceitun.“ num. 47. P. Pelėda.

Turtas ir laime.

Isz gudiszko.
(Tąsa.)

Drebėdama, kaipo vėjo pajudėti lapeliai medžio, su szirdze suspausta nusvyravo Antuaneta į kambarį, savę draugės; ant slankscio buduaro gėrėjosi žiurėdama ant Valerijos, kuri snaudė, gulėdama sėdynėje. Ją negalima buvo atsigerėti szioje valandoje, kada ji buvo taip neapdavianiam padėjime: josios palaidi tankus plaukai nusileido iki pat grindų ir blizgėjo prie szviesos lempos, rodos auksinis vandenpūlis. — Kaip ji puiki! zinoma, ji turi įmuszt beprotiską karsztį, — kalbėjo sav Antuaneta. Bet kaip dabar pasakyt jai, kad dėl iszgelbėjimo szeimynos, ji tur paaukauti savę!... Antuaneta prisiartino prie miegančios, pasilenkė ir pabucziavo į kaktą; Valerija atvėrė akis ir atsėdo.

— Tai tu czion Antuaneta; kaip tu ilgai ten buvai! Na kas? Kas per naujienos?

Antuaneta sėdosi szale draugės ir drucziai suspaudė jos ranką.

Sesute mano, Valerija, asz turiu praneszt tav labai ne smagę naujieną; ar turi ant tiek stiprumo, kad iszklausyti manę? Jauna mergiukė nubalo, bet pasistiprinus pratarė: — Sunkių — sunkiausia teisybė geresnė ne kaipo užslėpta nelaimė. Pasakok-gi, Antuaneta; asz pasirengus viską iszklausyt ir perneszt nors ir sunkiausią dėl manes zinią.

M-lle d' Ebersztein iszpaskojo baisingą tiesą, neramei žiurėdama ant grabiniai iszbalusios ir retkarcziais drebančios draugės. Bet kada Antuaneta iszpaskojo ko nor Samuelius, Valerija paszokus

nū kanapkos suszuko:

— Tekėti, už Mejerio! Tai czion ne auka, tiktai nepabaigtina kankynė. Tegul kalba eitu apie tai, kad numirt... bet gyvent su neužkenczemu zydu!...

Jijė mėtėsi po kambarį, tai uzdusdama nū verkamų, tai lauzydama sav rankas ir tykei dejūdama. Czion umai susilaikė ties Antuaneta, kuri taip gi verkė.

— Paklausyk, — pratarė jijė ismeigus į Antuanetą blizgančias akis, — asz neturiu tiesos daleisti prapulti tėtėi ir broliukui; bet koznas nuspręstas ant myrio turi valę praszyti susimylimo; asz taip-gi noriu už tō griebtis ir pati einu praszyti Mejerio, kad dūtu mums kiek laiko, ne reikalaudamas mano rankos, kuri ne atnesz jam laimės. Ir sziądien tai padarysiu.

— Valerija! — suszuko nusigandus Antuaneta, sugriebus ją už leinos rankelės. — Tu nori rįzties ant tokio zingsnio bet kur gi ir kaip gali susieit su jūm?

— Jau asz apie viską apsimislijau — pratarė nekantriai Valerija.

Namas bankieriaus nepertoli nū musų; prie jo didelis sodas, aptvertas tvora; kampe sodo, szale kelio einanczio palei tvorą sodo, yra durelės; koznas, katras nematomai nor sueit su bankierium, gal nepatėmytai įeit; durelės tas uzdaro tiktai po pusiaunakczio. Ne žiurėk ant manės taip nepatikimai, apie tą viską iszpaskojo mą Rudolfas, visai tūm kart nē nemislydamas, kad galiau kada asz isz to pasinaudoti. Asz įeisiu per tas dureles; Samuelius gyvena pirmam mure, jo kambariai, kaip mą rodos, iszeina į sodą asz pasimatysiu su jūm ir pasikalbėsiu apie tą reikalą.

— Ir tu ketini eiti kalbėtis su žmogum, kuris tavę beprotiskai myli!... Rįzties ant

tokio zingsnio — bereikalinga: tu per daug anioliszko grazumo, kad jisai galėtu sulaikyti savo karsztį ir atsisakyti nū tavęs; tu tiktai dar labjau uzdegsi jame meilę!

— Tu užmirszti, kad jisai nor su manimi apsigobti ir zino, kad mes pilnai nū jo prigulime, — atsakė Valerija ne norei jūkdamasi; — todėl asz mislyju, jisai pasigailės nuplėsztį mano garbę. O kad ne, (paėmė nū stalo maziuką revolverį, dovaną Rudolfo) otską asz paimsiu su savimi; o kad labjau tų butum rami, vaziūjeva abi; tu pasiliksi už durelių ir ateisi į pagelbą, kada asz szuktelėsiu. Tiktai ne perkalbėk manęs; ką gali zinot! gal isz to ir but kas pasekmingo. Sako, kad aszaros mylimos sujūdina ir nūžmiausį žmogų; jeigu jisai myli manę, tai pasidūs ant mano aszarų. — Ah, kaip asz neužkencziu jo už tai, kad jisai stumemus ant tokio pažeminimo!

— Na, o jeigu jisai nevinas bus ir tavę kas pamatys? — patėmyjo atsargiai Antuaneta. Tokia ekzaltacijoje draugės bauginoją.

— Ne, nē nemislyju asz visai apie tai ir ką gi jisai gal priimti tūjaus po laidotuvių tėvo!... Bet reikia pasiskubīt, jau pusė deszimtos ir mėnulis užtekėjo, laikas labjau atsakantis. Praszau supīt mą plaukus; apsisiausiva su jūdais ploszcziais. Asz visai nē ne persirėdysiu, kad tarnaitės ne patėmytų.

M-lle d' Ebersztein nesiprieszino jau daugiau; drebančiom rankom supynė ilgas kasas Valerijos; po tam užsimetusios jūdus szilkinius burnusus ir apsukusios kaklą ir galvą jūdom mekstinėm skarmor, pamažėle iszslinko į sodą. Per dureles, kurios isz vidaus buvo uzrakinamos, iszėjo jiedvi ant kelio, sulaike pirmutinį vaziūtoją ir paliepė nuvezt ant gatvės prieinanczios prie sodo

bankieriaus.

Vaziūjant ne pratarė nē zozdio viena į kitą; szirdingas skausmas visai užtemdė iszmintį Valerijos. Silpna ir ne-sustiprėjus gamtiskai, iszpaikinta isz pat jaunystės, jauna grovytė negirdėjo iszmintingo pamokinimo savo mylimiausios motinos, kuri but sulaičius isz pat jaunų dienų nū neapmislytų zingsnių. Sena teta, kuri augino siratą, nē labai ką daug iszmanė apie gerą auginimą ir ne turėjo tikrų pedagogiskų zinių kaip augīt vaikus, todėl ir Valerija neturėjo ir negalėjo igyt gerų pamokimų, kurie sulaikytų valandose nereikalingo karszcio. Antuaneta taip gi isz jaunų dienų likosi sirata. Tai buvo teisinga, iszmintinga ir drąsi notura. Szioje valandoje szirdis jos nerimo ant vietos; jijė suprato, kad ima dalyvumą tokiam darbe, kurio turėjo nedaleist, ne meiliszka pusė szio darbo spaudė ją, bet viltis iszgelbėti Rudolfą pergalejo visas baimingas mislis.

Vežėjas sustojo, jiedvi iszlipę, prisakiusios vežėjui palaukti ant kampo gatvės, ir protekiniai nubėgo prie durelių sodo; tos po teisybei da nebuvo uzdarytos.

— Palauk manęs czion ir melsk Dievo idant Jisai padėtų mą tame reikale! — pratarė Valerija, paspaudus ranką draugės ir, ne laukdama atsakymo,ėjo tamsiu takeliu apsiaustu kabancziomis szakomis didelių medžių.

Stiprindama savę kiek gulėdama Valerija tėmyjo į visas puses, kad grįztant atgal nepaklystu. Umai susilaikė, sudrebėjus, nes pasijuto ant atvirios vietos, apszviestos mėnuliu. Fontanas isz marmuro buvo padabytas kvietkomis; siauri takeliai, iszsivingioję tarp daugelio žydinczių kvietkų ir yvairių statujų vedė prie terrasos, prieinanczios prie namo. (Toliaus bus)

LIETUVOS ISTORIJA

(Tęsa).

Nubaigęs Augustas reikalus Lenkų iszkeliavo į Parnsį, kurį Albertas jų valdimieras su iszkilme, dide žmonysta ir goda priėmė, už vis Karaliaucziuje. Kada linksmindamiesi pagal dabos nū volų isz puszķų szaudė, kulka nuskobė galvą kuningaikszeziui Viszniaivos szale Augusto stovincziam, kurio drabuzius smegenys suszlakstė. Augustas savę malonei iszgelbėjo nū giltinės nebuklių puszķorių.

Isz Parusio pagrįžo jis į Kauną, o nū tenai į Vilnių, czia rado įbingusius ant savęs žemlionis ir ukininkus. Kaipogi jis buvo be sueimo, tiktai pasiteiravęs tulų jomylistų po 60 Lietuvos skatikų nū kiekvieno arklio rinkliavas užsakęs visoje Lietuvoje krauti. Ta rinkliava nesunki buvo dėl žemlionių, bet jog priesz įstatymus buvo užsakyta, visi akivaizdoje alasavojo ir tylei ruzgė dėl sulauzytų žemlionių lecybų. Svietas pats nekentė to naujo mokesnio už vis, jog nežmoniszkų rinkimu buvo dar novijamas. Todrin kaltindamas d. kuningaiksztį ir ukės dumą giezė savo apmaudą, bet rinkliavas iszrinkus ir daugiau nereikalaujant visi nutilo ir užmirzo.

1553. Ateinantį metą iszmirė giminė kuningaikszezių Alszenų: kaipogi paskutinis Povilas Algimontas arba Augmontas Vilniaus vyskupas nustipo. Tas buvo pirma Lucko vyskupu, kurio vyskupijai jis padovanojo savo valsezius Jonavo ir Paulavo, kuriais ją praturtino. Vilniuje jis pasiženklino ypatiszku duszių piemeniu rupindamasis Luterio mokslą slopinti; vienok tuli ir taip dar kalbėjo, jog reikėjus jam dar smarkešniu buti. Į jo vietą įstojo vyskupas Lucko Pratasevyczius.

Isz Maskvos atėjo siuntinys jau dėl patvirtinimo paliaubų, jau dėl perkalbėjimo Augusto, idant jis reikalaudamas pakajaus Maskolių d. kuningaiksztį gromatoje caru vadintu. Atsakė Augustas: žodis caras ir cezaras kaip paveidauja nū balso taip ir įvairauja savo atsiėjimu. Tūm vardu daug vieszpaczzių kikszezionių, gūdodami viena Rymo vieszpatį tevadina cessorium, kaipo pirmąjį kikszezionių valdimierą, ko Ivanas nenor kaip Maskoliai patys sako. Carais vadinosi tiktai vieni valdimierai Tautorių mahometonų tikybos ir neprieteliai kikszezionių, nės, jog karalius Lenkų iszpažįsta už savo brolių d. Maskolių kuningaiksztį ir kaipo kikszezioniszką valdimierą gūdoja, todėlgi kaipo nekikszezioniszkai elgtusi, jei jis vardu varvarų vadintu. Jeigu Ivanas to titulė taip geidzia, Augustas tą darys, vienok lauks kaip kiti vieszpacziai elgsis, idant jo nenutartu priezasczia tų naujienu. Tokį atsakymą gavęs siuntinys grįžo į Maskvą, bet nerasdamas zodzio caro ant gromatų Ivanui raszytų nenorėjo jų niekaip imti.

Augustas su savo motina rikiene iszkeliavo isz Vilniaus į Gradną rupindamasis treczią kartą pacziūtis. Pagal motinos linkėjimą norėjo jis cessoriaus dukterį vesti ir seserį pirmosios savo žmonos, Kotrinę. Kad buvo sutikę, iszleido jis su dide iszkilme siuntinius, kaipo ukvaizdzius jomylistas Lietuvos ir Lenkų, tarp kitų Lietuvių buvo Mikalojus Raudvylius urėdas Vilniaus, kuningaiksztis Alytos ir Nesvyziaus. Nūdūmės arba kozas pergėrė su neapraszoma iszeiga. Czia kiekvienas jomylista norėjo kits kitą turtais ir tvaskėsiu pranokti, ir pirmūju buti. Bet ta linksmybė persikeitė tūjaus į nuliudimą:

kaipogi Augustas taip buvo supykęs ant savo žmonos, jog jis norėjo atsiskiesti, tardamas, szvogerkos už paczią negalįs turėti.

Tūm pacziu laiku kiti pergalviai Volinijoje, taippat zalietas buvo sukruvine. Sanguszka kuningaiksztis Vladimiero pilies urėdas pamėgo Astrago kuningaiksztitę Elzbieta, kuri jį taip pat pamėgo, bet motina jos nekentė Sanguszkos, kursai negalėdamas kitaip dukters nū motinos iszgauti, atėjo prieteliu apsimetęs į Astrago pilį ir iszvedė slapta savo mėgamąją. Motina ant to baisiai įbingo ir nebimanydama kaip apmaudą nungiežti, apskundė Sanguszką pacziam did. kuningaikszeziui ir rikiu bei sukėlė Lenkų jomylistas už vis vajevodą arba urėdą Kalisziaus Zborovskį malda ir aszaromis. Gentis norėjo tū reikalus gerūju sutaikinti, bet veltu. Dabar reikėjo Sanguszkai priesz d. kuningaiksztį į tiesą vaidintis, bet apjakęs savo mėgime ir didžiūdamasis galybe savo kilties neklausė įsakymo d. kuningaikszezio ir rikio. Todrin Mikalojus Raudvylius Lietuvos žymėjas pasmerkė jį ir isz ukės isztrėmė, ir jo valsezius į lobį ukės įtraukė, o dukterį su visu tūmi ką buvo su savim paėmusi ir su galva paties pagautojo motinai pripažino. Sanguszka perdaręs savo nūtaką į vyrą iszvedė skubinaį į Czekus. Bet stipri virtynė paties d. kuningaikszezio joties vijo jį įkandėn pagal nusprendimą pagautojui grobį iszkratyti, panoko jį kiemūse per 6 varsnas nū Pragos, pakukuliūtas nū joties vyresniojo gaspadorius parodė vietą Sanguszkos, kursai naktyje užpūlęs su kareiviais neginklūtą Sanguszką nugalavo, o Elzbieta parvedė vėl motinai. Tūjaus ta pati mergelė lygius kersztus sukėlė tarp kuningaikszezio Lucko Lietuvio ir jomylistos Lenkų Górkos.

1554. Į Liublyną sueimas buvo užsakytas į kurį dide daugybė dumzių susirinko, bet visus praszoko patys žemlionių skūndai, ant to, jog rikis ne į patogią vietą sueimą buvo sukėlęs. Czia atėjo Maskolių siuntinys, kurį įsakymu d. kuningaikszezio Tiszkevycziaus du broliai Valavyczzių, Žitomirskis ir Vatkus su Siemaszka su goda atlydėjo į Liublyną. Jis neturėjo nei kokios gromatos, idant Ivanui (caro) titulą nereikėtu Augustui iszraszyti, neigi nei jokio įsakymo įpatingo neturėjo, bet tiktai iszsiustas buvo apreikszi džiaugsmą Ivano savo vieszpaties, Augustui, jog jis Astrakano Tautorius užkariavo. Atsakė jam Augustas: „ne vien Ivanas arba Augustas vienas, bet visi kikszezionys tur džiaugtis, jog stiprų neprietelių kikszezionių, atimdamas jiems Astrakanių, pasilpnino. Taip pat Augustas netrukdamas leis siuntinius į Maskvą, idant reikalus kikszezionių su Ivanu surėdytu.

Iszleidęs siuntinį Maskolių ir Velykas perszventęs Liublyne nukeliavo Augustas į Gradną ir Brestių, paskui į Vilnių. Isz czia iszleido Jurgį Tiszkevyczzių į Maskvą. Ant gromatų kures jis nugabeno, nors ant virszų nebuvo titulo caro, bet pradzioje gromatos vadino jį caru Astrakano. Tas pasveikinimas didei pradziugino Ivaną ir darin rados tūjaus patogiu siuntiniui Lietuvos, kuriam sakė: „jis linkis, idant su jo ir Augusto sunertomis kariaunomis ant galo vieną kartą visus Tautorius Europoje esanczius ir kikszezionių krauju ir turtais mintanczius ar su visu isznaikinti ar į kikszezionių valdzia butinai užimti“. Paskui gūdojo jį seniai Maskolijoje begirdėta daba, sakydamas, leidžias jam su kokiais tinkamas jo bajorais sandarauti apie pakajų. Tiszkevyczzius kito nieko nedarė kaip tiktai su patrijarku bylojo, idant jis linkėtu savo

vieszpacziui butiną pakajų derėti. Patrijarka atsakė: jis su pacziu d. kuningaikszeziu, sākės, negaljs apie tai kalbėti, bet kitiems, kurie gal jam apie tai kalbėti, szirdingai linkės. Noris bajorams Tiszkevycziaus linkėjimas rodėsi nėsunki esąs, vienok atsakė jam, jog jie negal to savo d. kuningaikszeziui sakyti iki Lietuvos senetas neatliais savo siuntinius to reikalaudamas.

Pargrįžus Tiszkevycziui į Lietuvą, atraszė bajorai Maskolių pailginimo paliaubų linkėdami, idant taja dingste savo vieszpacziui titulą caro iszkaulytu: kaipogi patrijarka vardu bajorų taip raszė: „visudidiejie valdonai visos pasaulės kaipo Rymo ciesorius ir rytų vieszpatas vadina Maskolių d. kuningaiksztį caru, ką gali regėti isz gromatų Maksimilijono ciesoriaus Tautonų ir Solimano Turkų vieszpaties Vasiliui raszytų, dėlkogi Augustas vienas iki szioliai nairosi jį caru vadinti priesz dabą kitų kuningaikszezių. Nū to laiko kaip Kazaniaus ir Astrakaniaus Tautorius nukariavo ir į Maskolių valdžią paėmė ir d. kuningaiksztis tikrai jų caru tapo”, bet apie pakajų ir paliaubas nei žodžio nebuvo toje gromatoje minėta.

1555. Vienok Augustas nuleidęs buvo siuntinius į Maskvą pakajaus sandarauti, beje, urėdą Vitesbės kuning. Zbarazo, marczelgą Lietuvos Szimkų, kuning. Drucko ir Lietuvos rasztininką Mikolaitį. Kad tie pagal dabos pasveikinę pasisakė atleistais esą pakajaus sandarauti, tokį gavo atsakymą. d. kuning. Maskolių didei pakajaus geidas, bet dėl atkakybės siuntinių Augusto, kurie iki szioliai jam prideranczio titulo caro nedavė, negaljs rįztis su pakajumi. Dabar radosi ir kita priezastis, buk Augustas Maskolius Tautoriais siundęs. Ant galo klausė prezesas praszalieczių reikalų nūskyriai, ar neturėtu dar siuntiniai kito kokio įsakymo? Pirmasis siuntinys atsakė: „jis girdjs it butu Augustas Tautorius paikinas priesz Maskolius, tas yra didi skriauda nekaltam jo d. kuningaikszeziui. Maskoliai patys žino kaip Tautoriai yra smailus ir be paikinimo Lietuvoje ir Maskolijoje sarioti, maitindamėsi jų dviejų ukininkais. Augustas saugoja sielai savo sandaras ir nieko to nedarė kad nedorai žmonėms gožtu kraują, skelbia ir veizi ne lyciaus bet įtarmės, idant naują karę uždegtu, titulą caro kurio taip didei Ivanas geidžia, Lietuvos d. kuningaiksztis jam neginios, jei jam kiti valdonai tokį pripazins, bet tas pridera įpatingiems siuntiniams tūmi rupintis, o ne mums. Daug geresniai Ivanas darytu jei jis tas kyvones į szalį padėtu ir tolindamas karę apie pakajų teirantusi”. Ant galo pasakė Ivanas vėl, idant su jo bajorais apie tai kaultusi, diena ne metu padarė paliaubas ant 6 metų, ant tų paczių sanlygų kaip pirma buvo padarytos, dėl kurių patvirtinimo atleido Maskoliai savo siuntinius į Vilnių.

1556. Kad taip vargingai nū metų iki metų trumpomis paliaubomis ukei pakajų įsteigdavo, pradėjo Luterio sekunai Lietuvoje skelbtis ir įstatymus bei tikyba nū Jaugaliaus įkurtą gaiszinti. Lietuvos jaunūmėnė toje gadynėje mokindamasi ir keliaudama po sveczias szalis įsistiebė į mokslą Luterio ir Kalvino, su kuriū namon pagrįžę neturėjo daugiau savo senąją tikyba už szventą ir dieviszką, bet dar rymojo kurią isz jųdviejų į senosios tikybos vietą turėjo įkurti į savo namus ir sekti. Nū to radosi santikis visose didūmėnės kiltise, vienok noris apie tai teiravosi ir jautojosi valgant ir vaisziant, bei sklidinoms tauragėms ir kauszams stovint, tacziaus bažnycioje dar apie tai nedrįso skladavoti. Vilniuje atsira-

do vardu Viklep nū apdaro kuningas, tās prie gyvos galvos dar vyskupo Povilo Augmonto buvo gavęs nū jo pataiką tenaigiems dailydėms ir prekiautojams Vokiecziams pamoklus sakyti S. Onos bažnycioje. Jis paczioje pradzioje pradėjo didei drąsiai girti Luterio mokslą. Nors tūjaus vyskupas užgynė jam į bažnycią beėti ir jo mokslą iszkeikė, vienok jis nesiliovė pakampėmis už vis pas turtingą Morstiną susirinkusį svietą paikinti savo mokslu. Ant galo norėjo jis savo paveizdu kitus pamasinti valgydamas pėtnycioje mėsą, bet svietas nū kuningų sukeltas ėmė jį grobstyti, kursai tau pydamas savo gyvybą pilį palikęs iszspruko; bet ir jam praskrauscius knietėjo įsėta sėkla taip derlingai, jog ne ilgai trukus visugodingiejie ukininkai ėmė naują tikyba sekti.

Padaugavyje tas mokslas didžius kersztus sukėlė. Mistras kalavijonų Firstenberg su visa savo brostva buvo popiezių apleidęs ir prie Luterio pristojęs, kursai tūjaus pagal mokslą tos tikybos grobė valsčius ir turtus kuningų, laužėsi į bažnycijas ir tenai vis ką vien rasdamas pasavino, lygia dalia zokoinikus isz kliosztorių iszujė, o paczius kliosztorius, jų turtus ir valsčius pasavino. Arci-vyskupas Rygos kaip įmanus gyniojo nū to grobio mistrą virszui minavotą, bet szis arcivyskupo neklausė ir sukėlė lūmas į Kessę į sueimą apskundė tenai patį arcivyskupą, jog jis buvo su Augustu d. Lietuvos kuningaikszeziu savo gencziu ir savo broliu Albertu vieszpacziu Parusio, stigavodams, per paprakūtus liudinikus, lūmas, jog arcivyskupas Žemgalius ir Kursą Albertui savo broliui, o Padaugavį Lietuvos d. kuningaikszeziui pavedęs taip, jog nebevilisi tų krasztų daugiau bevaldyti. Po to sueimo mistras baigiantės Liepos mėnesiui, užėmė akivaizdoje valsčius paties arcivyskupo ir jūs iszdrevėjo; nors daug buvo didūmėnės kuri gyniojo arcivyskupą, vienok nedrįso į aiszkia muszą su brostviais isztikti, bet užsirakino su gausia įgule stiprioje pilyje Kokeniais (Kokenusen) ir ilgai nepasidavė, bet ant galo badas prispaudė angas atidaryti. Arcivyskupas pasidavė ant negodingų sanlygų; bet mistras neatiteisdamas savo dūtą žodį ir niekindamas szaržą dvasiszką liepė savo kaikarams pas savę jį atvesti, kurį iszkoliojės baisia liepė į kalinį įstumti ir jo likusius valsčius ir turtus varu užimti. Tą iszgirdęs Augustas iszsiuntė skubinai dėl glemzimo arcivyskupo savo siuntinį pas mistrą, kurį vokiecziai sugavę ant kelio nugalavo, taip ir nauja tikyba nieko nemaczijo vokiecziams, kurie nei jokios tiesos negūdojo. Įbingęs ant to Augustas Lietuvos d. kuningaiksztis iszsiuntė tenai tūjaus Žemaiczių vyskupą teisybės ir užgano reikalauti nū mistro, bet ir tas nieko gero nenuveikė; todrin Augustas negaudamas teisybės nū Vokieczių Padaugavio rįzosi kariauti norėdamas atmonyti jų piktybę lygiu už lygų; bet Augustas norėjo dar susizinti su Žuvėdų vieszpacziu, kursai vienok niekaip nenorėjo kisztis, krupaudamas karės nū Maskolių.

Tą patį metą naszlė rikienė Bona motina Augusto po ilgų ir didžių barnių papirkusi Lenkų didūmėnę gavo daleidimą su visais jos turtais ir gėrybėmis bei karaliskais skarbais į Italiją grįžti. Noris ji paskui mirdama užraszė visą palikimą savo sunui Augustui kaipo savo innam veldėjui, bet jos sekretorius Papagoda italijonas, nustipus pacziai, testamentą taip gyrei perkeitė, jog Augustas nieko negavo.

(Toliau bus).

Gromatnyezia.

P. J. Vazneliui isz Plymouth, Pa. Tamista meli paukvatinti „Lietuva“ patalpi...

Korespondencija isz Boston, Mass. patilps j sekantj num.

T. A. S. isz Newton Upper Falls, Mass. Koresp. patilps j sekantj num. „Vien.“.

Pajieszkėjimai.

Pajieszkau Jūzo Ambrozio, kuris jau 6 metai kaip Amerikoje. Gyveno Cleveland, O. ant Race st.; rasziau keles gromatas...

Balius!

Antra didžiausia balių kelia, Lietuvių politikos Clubas 25 dieną Lapkriczio szių metų. Prasidēs nū 7 adynos vakare...

Balius! Balius!

Lietuviai ir lietuvaitēs Pittstono ir

isz aplinkinių miestelių nepamirszkite, kad 26 d. szio Lapkriczio mēnesio t. y. Ketverge bus balius. Tadiena, kaip zinoma, bus tautiszka szventē (Thanksgiving Day)...

Didelis Balius!

Dr. SS. Petro ir Povylo rengē balių ant 25 d. Lapkriczio ant salēs M. Paciukonio, Luzerne, Pa. Lietuviai ir lietuvaitēs nepatingēkit atsilankyti...

Visus meilingai užpraszo Komitetas.

Lenkiszkos knygos

maldų, pargabentos isz užmarēs. Gaunamos pas Jūz. Pauksztį.

- Weetchnienie duszy pobożnej, zblior naboženstw i pieśni z przydaniem Drogi krzyżowej, Gorskiczi...

Knigos

pargabentos isz užmarēs: Maldų knigos.

- Anko Altorius, arba Szaltinis danglesku ekarbu 2.00 iki 3.00. Garbe Diewuj ant aukestybēs „ „ „ \$1.50. Balsas Btandolēs 1.25c., 1.50c. ir 2.00c.

- dšiakonystēs kunigus 1870 m. „ „ 5c. Uš ka mos lenkams turime buti dėkingi arba...

- kaip labai sviatę slogina maskolių valdzia 5c. Aple Dangų 5c. Final ir jų gyvenimas, ir pirmutinē szalna 10c.

- Knigos: Pamokslai ant didziųjų metinių svencijų ir dišiosios nedēlios, Ciesos Zodziel, Filotea arba kelias j maldingā gyvenimā...

- Notos del partapijono. Varpelis [valcas] 30c. Dėdienē [polka] 30c. Sudiev [mazurka] 40c.

- Paveiksiai [abrozai]. Krazių skerdynē 50c. Paveikslas Gedimino 30c. Paveikslas Vytauto 25c. Paveikslas Litanijos 25c.

KNINGOS

- EOCNOS SPAUSTUVĖS. Lietuvos Istorija, nū seniausių gadynių iki Gediminui D. L. K., paraszta 1850 m. Simano Daukanto. Kninga pirma, gaunama už 1,50c.